

Zatvorniuk, O. M. (2016). Sutnist ta struktura hotovnosti maibutnix psykhologiv do profesiinoho samovdoskonalennia [The essence and structure of future psychologists' readiness for professional self-improvement]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Ser. 5, Vyp. 55: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy [Scientific journal of MP Dragomanov National Pedagogical University. Avg. 5, no. 55: Pedagogical sciences: realities and perspectives], 72-77 [in Ukrainian].*

КРОПИВКА О.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

OPERATIVE-ACTIVE COMPLEX OF FUTURE TEACHERS OF NATURAL RESEARCHES TO THE ORGANIZATION OF SAFE LIFE OF SENIOR SCHOOL SCHOOLS

In the article, based on the analysis of theoretical literature, the operational-activity component of the readiness of future teachers of natural sciences to organize the safe life of high school students is described. It was found out that the operational-activity component of the readiness of future teachers of natural sciences to organize the safe life of high school students reflects the most significant groups of future teachers of natural sciences, which are necessary for a successful process of organization of safe living of pupils: prognostic, organizational, communicative, gnostic, research and designing ones. It is determined that the operational-activity component of the future teachers' readiness for the organization of safe life activities of high school students implies the ability to acquire, supplement and expand knowledge, organize their activities and students in accordance with the goals of the educational process and safe life, health and learning, saving technologies, and it is advisable to apply them; ability to develop one's own culture of personal and personal safety; ability to organize interpersonal interaction; ability to build educational dialogue, to coordinate actions of its participants; to stimulate students' activity, initiative, to maintain in them a steady interest in the rules of safe behavior; ability to choose the best teaching methods and techniques, forms of work, select, dispense, and constructively build educational material that promotes a healthy lifestyle and safety of life; to design goals and objectives of educational and educational work; ability to develop a system of organizing the safe functioning of high school students. We see the prospects for further research in revealing the essence of other components of the willingness of future science teachers to organize the safe functioning of high school students.

Key words: *readiness; component; future teacher; natural sciences; safe livelihoods; high school students*

Стаття надійшла до редакції 20.04.2019 р.

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051:74

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183231>

ЛІ ХАН

ORCID ID 0000-0001-5927-5840

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті визначено та обгрунтовано методологічні підходи до формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва: особистісно-діяльнісний, компетентісний, аксіологічний, та креативний.

Ключові слова: творча педагогічна позиція; методологічний підхід; діяльнісний; аксіологічний; компетентісний; креативний

Постановка проблеми. Сучасна мистецько-педагогічна освіта має забезпечити ефективну підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва, конкурентоспроможних у сфері освітніх послуг, готових до виявлення ціннісно-сміслового ставлення до професійно-педагогічної діяльності, творчої активності й ініціативи у розв'язанні художньо-педагогічних завдань; здатних до оригінальних педагогічних рішень, нестандартного мислення, самостійності, відходу від шаблонів й стереотипів, педагогічної імпровізації та створення інноваційних педагогічних продуктів, а отже таких, які мають сформовану творчу педагогічну позицію.

Для ефективного вирішення зазначеної проблеми необхідно спиратися на фундаментальну науково-теоретичну базу, зокрема на систему методологічних підходів.

Мета статті полягає у визначенні та обгрунтуванні методологічних підходів щодо формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Здійснене нами у ході наукового пошуку дослідження методологічних стратегій засвідчило, що найбільш продуктивними у формуванні творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва виступають особистісно-діяльнісний, аксіологічний, компетентісний та креативний

підходи. Визначені науково-педагогічні підходи є взаємодоповнюючими, забезпечують цілісність, органічність, взаємозв'язок та всебічність процесу формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва, дозволяють здійснювати комплексне вивчення та вирішення окресленої проблеми.

Концептуальні засади особистісно-діяльнісного підходу, що полягають у єдності особистісної та діяльнісної складових, викладено в працях Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, К. Ушинського, у яких особистість розглядається як суб'єкт діяльності, яка сама, формуючись у діяльності й у спілкуванні з іншими людьми, визначає характер цієї діяльності та спілкування. Так, О. Леонтьєв наголошував на тому, що дійсна основа особистості людини лежить не лише в глибинах її природних задатків і нахилів, не в набутих нею навичках, знаннях і вміннях, зокрема й професійних, а в тій системі діяльностей, що реалізуються цими знаннями та вміннями (Леонтьєв, 2004, с. 142).

Продуктивна діяльність педагога обумовлена сформованістю його особистісних якостей, ціннісних орієнтацій та спрямованості особистості. Особистісна складова особистісно-діяльнісного підходу орієнтує на розвиток та саморозвиток особистісних особливостей педагога, потреби у самоорганізації, самовизначенні, саморозвитку, самореалізації та самоствердженні, збагачення його особистісного, соціального та професійного досвіду тощо й вимагає визнання особистості як продукту суспільного розвитку, носія культури, унікальності, інтелектуальної, моральної свободи. Діяльнісна складова особистісно-діяльнісного підходу ґрунтується на твердженні Е. Яковлева про те, що найважливішим фактором розвитку особистості виступає спеціально організована діяльність, при цьому освітній процес визначається як неперервна зміна різноманітних видів діяльності (Яковлев, 2006, с. 205). Отже, основою, засобом та важливою умовою розвитку особистості педагога є педагогічна діяльність. Згідно з думкою Г. Балла, діяльнісний підхід передбачає орієнтацію на розвиток творчого потенціалу особистості та дає змогу враховувати індивідуальні вікові особливості кожного студента посередництвом їх уключення в діяльність, яка сприяє самореалізації та особистісному зросту (Балл, 2003).

Упровадження особистісного підходу у формуванні творчої педагогічної позиції надає можливість врахувати особливості особистості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, наявний рівень сформованості досліджуваної інтегральної характеристики, максимально орієнтує професійну мистецько-педагогічну освіту на індивідуальний досвід студента, дозволяє спрогнозувати та спостерігати поетапне формування компонентів творчої педагогічної позиції педагога-художника у процесі художньо-педагогічної діяльності, які обумовлені професійно значущими рисами, якостями, властивостями особистості.

Реалізація діяльнісного підходу забезпечує процесуальну сторону професійного розвитку майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, спрямованого на формування творчої педагогічної позиції, дозволяє охарактеризувати специфіку творчої художньо-педагогічної діяльності. Це зумовлюється тим, що будь-який вид діяльності впливає на розвиток та формування складових особистості, а особистість має право обирати ту діяльність, яка найбільше відповідає потребам її особистісного розвитку. Таким чином, активне залучення майбутніх педагогів-художників до різноманітних видів їх навчально-творчої діяльності – пізнавальної (на навчальних заняттях та виконанні самостійної роботи), практичної (видах педагогічної практики), художньої (оволодіння образотворчим мистецтвом) – сприятиме організації та керуванню процесом формування творчої педагогічної позиції. При цьому необхідно враховувати зміст, цілі, засоби, особливості та передумови навчально-творчої діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

Важливим аспектом формування творчої педагогічної позиції майбутнього вчителя образотворчого мистецтва на основі особистісно-діяльнісного підходу слід вважати вияв творчої активності студентів, яка детермінує його прагнення й готовність за внутрішнім переконанням здійснювати ініціативні, нестандартні, самостійні дії у вирішенні завдань художньо-педагогічної діяльності, що виражається в умінні відходити від шаблону, асоціативному мисленні, емоційному сприйнятті художньо-педагогічної дійсності, стійкій потребі в імпровізації і творчості.

Отже, врахування положень особистісно-діяльнісного підходу дозволяє розглядати процес формування творчої педагогічної позиції майбутнього вчителя образотворчого мистецтва як педагогічно організований вид навчальної діяльності студентів, у процесі якої здійснюються цілеспрямовані впливи на вдосконалення їх потреб, мотивів, системи ціннісних орієнтацій та педагогічних установок; відбувається усвідомлення студентами необхідності формування власної творчої педагогічної позиції та подальшого її розвитку як однієї з цілей професійної діяльності; стимулюється самоактивність студентів у створенні інноваційно-творчих педагогічних продуктів та розв'язанні художньо-педагогічних завдань.

Провідне місце серед методологічних підходів посідає компетентнісний підхід, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей особистості студентів, результатом якого буде формування загальної компетентності людини, що є інтегрованою характеристикою особистості, яка має сформуватися у процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості (Овчарук, 2004).

Вивченню різноманітних аспектів компетентнісного підходу присвячені роботи вітчизняних учених: Ю. Бабанського, Н. Бібік, І. Беха, А. Болотова, С. Бондар, Н. Бухлової, Ф. Вайнерта, О. Дубасенюк, Е. Зеєра, І. Зимньої, В. Краєвського, О. Лебедева, Л. Лук'янової, Ю. Мальваного, А. Маркової, Н. Ничкало, О. Пометун, О. Овчарук, О. Локшиної, О. Савченко, В. Сластьоніна, Л. Тарашенко, С. Трубачової, В. Шадрикова, О. Чернишова та ін. У художньо-педагогічній освіті проблема професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва знайшла висвітлення у наукових розвідках О. Бараболо, І. Бех, Е. Белкіної, О. Гайдамаки, М. Гловань, В. Кавун, О. Калініченко, Л. Масол, В. Радкевич, І. Ревенко, О. Щолокової, В. Хименець та ін.

Компетентнісний підхід сучасна педагогічна наука потрактує як єдину систему визначення мети, відбору змісту, організаційного забезпечення процесу підготовки фахівця на основі виокремлення спеціальних, загальних і ключових компетенцій, що гарантують високий рівень та результативність його майбутньої професійної діяльності. І. Бургун (2010) зазначає, що компетентнісний підхід передбачає зміщення акцентів із засвоєння знань, умінь і

навичок на формування здатності практично діяти, здатності приймати ефективні рішення, активної життєвої позиції в усіх сферах суспільного життя, а також навичок безперервної самоосвіти та рефлексії.

На думку І. Бургун, компетентна особистість характеризується такими якостями:

- гнучкістю, мобільністю, конкурентноздатністю, уміннями інтегруватися в динамічне суспільство, презентувати себе на ринку праці;
- критичністю мислення;
- уміннями використовувати знання як інструмент для розв'язання життєвих проблем;
- здатністю генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення й нести за них відповідальність;
- комунікативністю, умінням працювати у команді;
- уміннями запобігати конфліктним ситуаціям та виходити з них;
- здатністю цілеспрямовано використовувати свій потенціал як для самореалізації у професійному й особистісному плані, так і в інтересах суспільства, держави;
- уміннями здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення;
- бережливим ставленням до свого здоров'я та здоров'я інших як до найвищої цінності;
- здатністю до вибору численних альтернатив, які пропонує сучасне життя тощо (Бургун, 2010).

Аргументуючи необхідність компетентнісного підходу, Л. Масол виділяє сукупність компетентностей, які формуються у процесі загальної мистецької освіти, та розподіляє їх на наступні групи:

- особистісні: загальнокультурні (ціннісно-орієнтаційні, художньо-світоглядні, культуротворчі, культурнодозвілєві);
- спеціальні або художньо-естетичні (мистецький тезаурус, ментальний естетичний досвід, художньо-творчі здібності, художньо-образне мислення, естетичне ставлення);
- функціональні компетентності: предметні (музичні, образотворчі, театральні, хореографічні тощо);
- міжпредметні – галузеві (художньо-естетичні) та міжгалузеві (художньо-гуманітарні);
- метапредметні (загальнонавчальні) – інформаційно-пізнавальні (здатність до пошуку та оперування художньою інформацією);
- саморегуляція (уміння організувати та контролювати власну художню діяльність, здатність до самовдосконалення шляхом мистецької самоосвіти та самовиховання);
- соціальні компетентності: комунікативні (здатність до спілкування з приводу мистецтва, естетичних цінностей);
- соціально-практичні (здатність до співпраці у сфері мистецтва, до роботи в команді) (Масол, 2006).

Для нашого дослідження цінними є праці О. Смірної, яка структуруючи художньо-педагогічну компетентність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, виокремлює фахові компетенції, якими повинен володіти учитель образотворчого мистецтва з метою ефективного здійснення професійної діяльності: конструктивні – пов'язані з відбором і організацією навчального матеріалу; організаторські – пов'язані з організацією педагогом власної діяльності і діяльності учнів; дослідницькі – дозволяють викладачу правильно враховувати індивідуальні особливості особистості учнів; комунікативні – забезпечують процес педагогічного спілкування на заняттях (Смірнова, 2008). Здійснений аналіз освітніх стандартів, освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм бакалаврату, що забезпечують підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва, дозволяє виділити наступні блоки фахових компетенцій, якими має володіти випускник напряму підготовки «Образотворче мистецтво» та на які необхідно орієнтуватися при формуванні творчої педагогічної позиції

1. Організаційна: здатність до співпраці з митцями та фахівцями інших спеціальностей; здатність до організації й виконання оригінальних творчих проєктів у складі групи, здатність до організації та проведення творчих заходів мистецького спрямування; здатність до самостійної розробки та реалізації авторських проєктів у галузі художньої діяльності.

2. Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.

3. Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей, здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.

4. Художньо-творча: здатність до самостійної науково-дослідницької, організаційної діяльності у галузі: станкового живопису, вільної та друкованої графіки.

5. Медіакомпетентність: здатність бути носієм медіакультурних смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства.

6. Управлінська: здатність застосовувати комплекс методів і форм управління закладом культури, володіння високою методологічною культурою.

7. Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької діяльності; здатність здійснювати календарно-тематичне та поточне планування уроків образотворчого мистецтва з чітким визначенням типу, мети, завдань і структури, урахуванням вікових особливостей і рівнів підготовки учнів; здатність моделювати і проводити уроки образотворчого мистецтва різних типів і позаурочні виховні заходи мистецтвознавчого напрямку із застосуванням ТЗН, використовуючи систему міжпредметних зв'язків; здатність добирати наочність, самостійно виготовляти дидактичний матеріал відповідно до мети і завдань уроку; здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності.

Резюмуючи, зазначимо, що компетентнісний підхід є необхідним у контексті вирішення завдань нашого дослідження, оскільки результатом формування творчої педагогічної позиції майбутнього вчителя образотворчого мистецтва стануть художньо-педагогічні компетенції, які сприятимуть формуванню досвіду художньо-педагогічної діяльності, розвитку креативності, мобільності, ініціативності, що забезпечують готовність та здатність до оригінальних педагогічних рішень, нестандартного мислення, самостійності, відходу від шаблонів й стереотипів, педагогічної імпровізації та створенні інноваційних педагогічних продуктів.

Методичні засади формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва також ґрунтуються на аксіологічному підході, використання якого в педагогіці стало предметом дослідження Н. Асташової, І. Беха, І. Бужиної, Т. Варенко, С. Гончаренка, В. Гриньової, Л. Демінської, І. Зязюна, І. Ісаєва, Т. Калюжної, В. Огнев'юка, О. Савченко, М. Сметанського, О. Сухомлинської, Г. Щедровицького та ін. Аксіологічний підхід акцентує увагу на дослідженні ціннісно-мотиваційної сфери особистості, зважаючи на те, що творча педагогічна позиція майбутнього вчителя образотворчого мистецтва за своєю суттю та змістом є аксіологічним професійно-особистісним утворенням, яке передбачає наявність сформованої системи педагогічних ідеалів, поглядів, переконань, цінностей та ціннісних орієнтацій як структурної частини загального ціннісного потенціалу особистості. Аксіологічне підґрунтя творчої педагогічної позиції у сфері художньо-педагогічної діяльності підкреслює О. Гурова, на думку якої пріоритетною основою розвитку педагогічної позиції визнаються педагогічні цінності, що пропускаються через досвід діяльності та трансформуються до особистісного смислового значення (Гурова, 1996).

Ми погоджуємося з точкою зору О. Отич, яка стверджує, що аксіологічна парадигма освіти задає ціннісне бачення педагогічних проблем й утверджує ціннісний (аксіологічний) підхід до розгляду педагогічних явищ, згідно з якими вони оцінюються з позиції їх відповідності визначеній у суспільстві системі цінностей (Отич, 2007, с. 24).

Н. Ткачова потрактує аксіологічний підхід як своєрідну філософсько-педагогічну стратегію, яка ґрунтується на ідеї пріоритету загальнолюдських цінностей і самоцінності кожної особистості та визначає перспективи подальшого вдосконалення системи освіти й оптимального використання педагогічних ресурсів відповідно до вимог сучасного суспільства (Ткачова, 2006).

В. Бойчук, вмотивовуючи доцільність аксіологічного підходу в освіті, розглядає останній як підхід, що дозволяє через сучасні пріоритети, засновані на традиційних і нових цінностях вітчизняної освіти, підкреслити центральне місце людини в педагогічній системі (Бойчук, 2017, с. 120).

Цінність аксіологічного підходу для формування творчої педагогічної позиції полягає у тому, що майбутні вчителі образотворчого мистецтва у процесі професійної підготовки мають опановувати загальнолюдські цінності, формувати особистісну систему цінностей, а також уміння, які у майбутній художньо-педагогічній діяльності дозволять сформувати таку саму систему цінностей у вихованців. Крім того, доцільно зазначити, що аксіологічно зорієнтована художньо-педагогічна освіта спрямована на створення у процесі підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва необхідних умов для становлення системи професійно-педагогічних цінностей майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

Звернення до аксіологічного підходу уможливило ґрунтовне усвідомлення майбутніми педагогами-художниками значення, сенсу та мети формування творчої педагогічної позиції для майбутньої художньо-педагогічної діяльності та важливості розвитку високого рівня художньо-педагогічної освіченості; реалізацію гуманістичних засад у професійній діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, для яких художньо-педагогічна діяльність має стати цінністю, яка будується на ретрансляції соціокультурного досвіду та загальнолюдських цінностей.

Для осмислення процесу формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва значущими виступають концептуальні положення й креативного підходу, теоретичною основою якого стали дослідження Г. Айзенка, Ф. Баррона, Дж. Гилфорда, А. Маслоу, С. Медніка, Е. Торренса та інших, орієнтація на який забезпечує розвиток творчого потенціалу, якостей творчої особистості, творчого потенціалу, творчої індивідуальності у цілісній структурі творчої педагогічної позиції майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Креативний підхід у вищій освіті спрямований на відкриття та розвиток творчих здібностей особистості, формування установок студентів на самостійний пошук, на багатоваріатність, оригінальність, нешаблонність у прийнятті рішень, на самопізнання власної творчої індивідуальності тощо.

Так, Л. Кондрашова (2009), визначає креативний підхід як методологічну спрямованість навчального процесу на розвиток потреби до новизни, нестандартне розв'язання навчальних задач у студентів, що дозволяє шляхом активізації креативних здібностей забезпечувати стимулювання як засвоєння навчальної інформації, так і її відтворення. Визначений підхід забезпечує гармонізацію педагогічного впливу й активних дій студентів у навчанні, способів вирішення пізнавальних задач, креативних здібностей студентів і разом з тим набуття досвіду (с. 103). Крім того, на думку автора, креативний підхід до організації освітнього процесу переорієнтує його з предметно-змістового аспекту на особистість майбутнього спеціаліста і проявляється: у формуванні навчальних цілей у вигляді мислительних задач; ціннісно-смислової інтерпретації навчальної діяльності; у нестандартних способах і діях по задоволенню потреби у новизні і творчості; у створенні авторських програм, проєктів, конкурсних творчих робіт (Кондрашова, 2009, с. 104).

Аналізуючи можливості креативного підходу до професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, О. Дубасенюк (2011) стверджує, що креативна спрямованість освітнього процесу сприяє розвитку орієнтації особистості в системі професійних та моральних цінностей, вибору професійного сенсу студентами, вихованню у майбутніх учителів самостійності, активності та ініціативи (с. 24). Стратегія креативного підходу до організації освітнього процесу у вищій школі передбачає: усвідомлення майбутніми вчителями власних особистісних і професійних можливостей, розвиток педагогічних здібностей до рівня креативних; задоволення потреби у новизні і нестандартних способах розв'язання професійних проблем; установку на творчість і подолання стереотипних

способів та формалізму у професійних діях; прогнозування шляхів і вдосконалення творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця (Дубасенюк, 2011, с. 25).

Варто зауважити про те, що креативний підхід до будь-якого виду діяльності передбачає активне зростання творчих зусиль. Ми вбачаємо цінність означеного підходу у тому, що його застосування до професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва дозволяє орієнтувати їх на розвиток власної творчої активності, здатності ефективно діяти у швидко змінюваних умовах художньо-педагогічної діяльності, створювати нові ідеї, нестандартно вирішувати професійні задачі, висувати оригінальні педагогічні рішення, виявляти творчі особистісні якості, творчі здібності, творчу індивідуальність та творчий потенціал як художній, так і педагогічний.

Висновки. Отже, було визначено науково-педагогічні підходи, які становлять методологічну базу формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Ми вважаємо, що процес формування творчої педагогічної позиції майбутніх педагогів-художників відбуватиметься більш ефективно за умови комбінованої реалізації особистісно-діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного та креативного підходів та об'єднання їх у цілісну динамічну систему. Подальшим напрямом дослідження бачиться проектування на основі визначених методологічних підходів комплексу педагогічних умов формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Список використаних джерел

- Балл, Г. О. (2003). *Сучасний гуманізм і освіта. Соціально-філософські та психолого педагогічні аспекти*. Рівне: Молодість.
- Бойчук, В. М. (2017). *Теоретичні та методичні основи художньо-графічної підготовки майбутнього вчителя технологій*. (Дис. д-ра пед. наук). Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця.
- Бургун, І. В. (2010). Методологічні основи розвитку компетентної особистості. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського університету ім. Івана Огієнка*, 16, 185-188.
- Гуторова, А. В. (1996). *Формирование профессиональной позиции у студентов педагогического вуза*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Волгоград.
- Дубасенюк, О. А. (2011). Креативний підхід до професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. *Креативна педагогіка*, 4, 23-28.
- Кондрашова, Л. В. (2009). *Профессиональное становление студентов в условиях креативного подхода к организации образовательного процесса высшей педагогической школы*. В кн. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф.* (С. 101-105). Хмельницький: ХНУ.
- Леонтьев, А. Н. (2004). *Деятельность. Сознание. Личность*. Москва: Смысл; Академия.
- Масол, Л. М. (2006). Компетентностный подход как фактор модернизации художественного образования. В кн. *Современное музыкальное и художественное образование: опыт, проблемы, перспективы: материалы Междунар. науч.-практ. конф.* (С. 24-27). Москва.
- Овчарук, О.В. (Ред.). (2004). *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ: К.І.С.
- Отіч, О. М. (2007). *Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти*. Чернівці: Зелена Буковина.
- Смірнова, О. О. (2008). Структура художньо-педагогічної компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. *Молодь і ринок*, 3 (38), 98-103.
- Ткачова, Н. О. (2006). *Аксіологічний підхід до організації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі*. Луганськ: ЛНПУ імені Тараса Шевченка.
- Яковлев, Е. В. (2009). *Педагогическая концепция: методологические аспекты построения*. Москва: ВЛАДОС.

References

- Ball, H. O. (2003). *Suchasnyi humanizm i osvita. Sotsialno-filosofski ta psykholoho pedahohichni aspekty [Modern humanism and education. Socio-philosophical and psychological aspects of pedagogy]*. Rivne: Molodist [in Ukrainian].
- Boichuk, V. M. (2017). *Teoretychni ta metodychni osnovy khudozhno-hrafichnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia tekhnolohii [Theoretical and methodological foundations of artistic and graphic training of the future technology teacher]*. (D diss.). Vinnyts. derzh. ped. un-t im. M. Kotsiubynskoho. Vinnytsia [in Ukrainian].
- Burhun, I. V. (2010). *Metodolohichni osnovy rozvytku kompetentnoi osobystosti [Methodological bases of development of competent personality]*. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podil. nats. un-tu im. Ivana Ohiiienka [Collection of scientific works Kam'yanets-Podil. nat. to them. Ivan Ogiienko]*, 16, 185-188 [in Ukrainian].
- Gutorova, A. V. (1996). *Formirovanie professionalnoi pozitsii u studentov pedagogicheskogo vuza [The formation of a professional position among students of a pedagogical university]*. (Extended abstract of PhD diss.). Volgograd [in Russian].
- Dubasienuk, O. A. (2011). *Kreatyvnyi pidkhid do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Creative approach to the professional and pedagogical training of future teachers]*. *Kreatyvna pedahohika [Creative pedagogy]*, 4, 23-28 [in Ukrainian].
- Iakovlev, E. V. (2009). *Pedagogicheskaiia kontseptciia: metodologicheskie aspekty postroeniia [Pedagogical concept: methodological aspects of construction]*. Moskva: VLADOS [in Russian].

- Kondrashova, L. V. (2009). Professionalnoe stanovlenie studentov v usloviakh kreativnogo podkhoda k organizatsii obrazovatel'nogo protsessa vysshei pedagogicheskoi shkoly [Professional formation of students in a creative approach to the organization of the educational process of higher pedagogical school]. In *Profesiine stanovlennia osobystosti :problemy i perspektivy [Professional personality formation: problems and prospects]: materialy V mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (pp. 101-105). Khmelnytskyi: KhNU [in Russian].
- Leontev, A. N. (2004). Deiatelnost. Soznanie. Lichnost [Activity. Consciousness. Personality]. Moskva: Smysl; Akademiia [in Russian].
- Masol, L. M. (2006). Kompetentnostnyi podkhod kak faktor modernizatsii khudozhestvennogo obrazovaniia [Competency-based approach as a factor in the modernization of art education]. In *Sovremennoe muzykalnoe i khudozhestvennoe obrazovanie: opyt, problemy, perspektivy [Modern music and art education: experience, problems, prospects]: materialy Mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* (pp. 24-27). Moskva [in Russian].
- Otych, O. M. (2007). *Mystetstvo u systemi rozvytku tvorchoi individualnosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia: teoretychnyi i metodychnyi aspekty [Art in the system of development of creative individuality of the future teacher of professional training: theoretical and methodical aspects]*. Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].
- Ovcharuk, O. V. (Red.). (2004). *Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovy dosvid ta ukraïnski perspektivy [Competence Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Perspectives]*. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
- Smirnova, O. O. (2008). Struktura khudozhno-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [The structure of artistic and pedagogical competence of the future teacher of fine arts]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 3 (38), 98-103 [in Ukrainian].
- Tkachova, N. O. (2006). *Aksiolohichni pidkhd do orhanizatsii pedahohichnogo protsesu v zahalnoosvitnomu navchalnomu zakladi [Axiological approach to the organization of the pedagogical process in a comprehensive educational institution]*. Luhansk: LNPU imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].

LEE KHAN

National Pedagogical Dragomanov University

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF CREATIVE PEDAGOGICAL POSITION OF THE FUTURE TEACHER FINE ARTS

The article defines and substantiates methodological approaches to the formation of creative pedagogical position of future teachers of fine arts: personal-activity, competence, axiological and creative. It is established that the determined scientific-pedagogical approach is complementary, provides integrity, organic, interconnectedness and comprehensiveness of the process of formation of creative pedagogical position of future teachers of fine arts.

The consideration of the provisions of the personality-activity approach allows us to consider the process of formation of the creative pedagogical position of the future teacher of fine arts as a pedagogically organized type of educational activity of students, in the process of which purposeful impacts are carried out on the improvement of their needs, motives, systems of values orientations and pedagogical installations; students are aware of the need to form their own creative pedagogical position and its further development as one of the goals of professional activity.

Competence approach provides formation of artistic and pedagogical competences that will help to gain experience of artistic and pedagogical activity, development of creativity, mobility, initiative, providing readiness and ability to original pedagogical decisions, non-standard thinking, independence, withdrawal from patterns and stereotypes, pedagogical improvisation and creation innovative pedagogical products.

The appeal to the axiological approach enables a thorough understanding by future educators and artists of the significance, meaning and purpose of forming a creative pedagogical position for future artistic and pedagogical activities and the importance of developing a high level of artistic and pedagogical education; realization of humanistic principles in the professional activity of the future teacher of fine arts, for which the artistic and pedagogical activity should become a value, which is based on the retranslation of sociocultural experience and universal values.

The value of the creative approach lies in the fact that its application to the professional training of future teachers of fine arts allows them to focus on the development of their own creative activity, the ability to effectively act in rapidly changing conditions of artistic and pedagogical activity, to create new ideas, to non-standard solve professional tasks, to nominate original pedagogical solution, to show creative personal qualities, creative abilities, creative individuality and creative potential both artistic and pedagogical.

Key words: *creative pedagogical position; methodological approach; personality-activity; competence; axiological; creative.*

Стаття надійшла до редакції 11.02.2019 р.